

Desktop systémy Microsoft Windows

IW1/XMW1 2010/2011

Jan Fiedor

ifiedor@fit.vutbr.cz

Fakulta Informačních Technologií

Vysoké Učení Technické v Brně

Božetěchova 2, 612 66 Brno

Revize 7.11.2010

Sdílení a zabezpečení zdrojů

Povolení sdílení zdrojů

- Na úrovni **síťových profilů** (v části pokročilých nastavení sdílení)
 - **Povolit Sdílení souborů a tiskáren**
- Na úrovni **síťových rozhraní** (ve vlastnostech jednotlivých síťových rozhraní)
 - **Povolit Sdílení souborů a tiskáren v síti Microsoft**
 - **Povolit Klient sítě Microsoft**

Domácí skupiny (HomeGroups)

- Umožňují jednoduché sdílení souborů a tiskáren v systémech **Windows 7**
 - Povolení vyžaduje **oprávnění správce**
 - Co sdílet si volí jednotliví **uživatelé**
- Dostupné **pouze** v **domácí síti**

Připojení a přístup k domácí skupině

- Připojení k domácí skupině
 - Přes **Centrum síťových připojení a sdílení**
 - Pro připojení je vyžadováno sdílené **heslo**
- Přístup k domácí skupině
 - Přes **průzkumníka Windows** (samostatný uzel)
 - Rozlišovány na základě **uživatele** a **počítače**
 - Dostupné vždy když **běží** daný **počítač** (i pokud není **přihlášen** konkrétní uživatel)
 - K přístupu lze použít **vlastní** nebo **sdílený** účet

Sdílené adresáře (Shared Folders)

- **Povolení** a **nastavení** ve vlastnostech adresáře (záložka **sdílení**)
- 2 typy sdílení
 - Jednoduché (*simple*) sdílení
 - Pokročilé (*advanced*) sdílení

Jednoduché sdílení adresářů

- Rozlišuje 3 typy oprávnění (nastavuje **vlastník**)
 - Čtení
 - Čtení/zápis (zahrnuje i úpravy a mazání)
 - Vlastník (**nelze** nastavit, přiřazeno **automaticky** účtu uživatele, jenž daný adresář **nasdílel**)
- Oprávnění lze nastavovat **pouze**
 - Lokálním uživatelům
 - Lokálním skupinám **Everyone** a **HomeGroup**
 - Doménovým skupinám a uživatelům

Pokročilé sdílení adresářů

- Rozlišuje 3 typy oprávnění
 - Číst
 - Změnit (čtení + zápis, úpravy a mazání)
 - Úplné řízení (možnost nastavovat **oprávnění**)
- Oprávnění lze nastavovat
 - Lokálním i doménovým uživatelům a skupinám
- Možnost **limitování** počtu **připojeným** uživatelů
 - Hodnota **0** zastupuje nekonečno (**neomezený** limit)
- Podpora **souborů offline** (*Offline Files*)

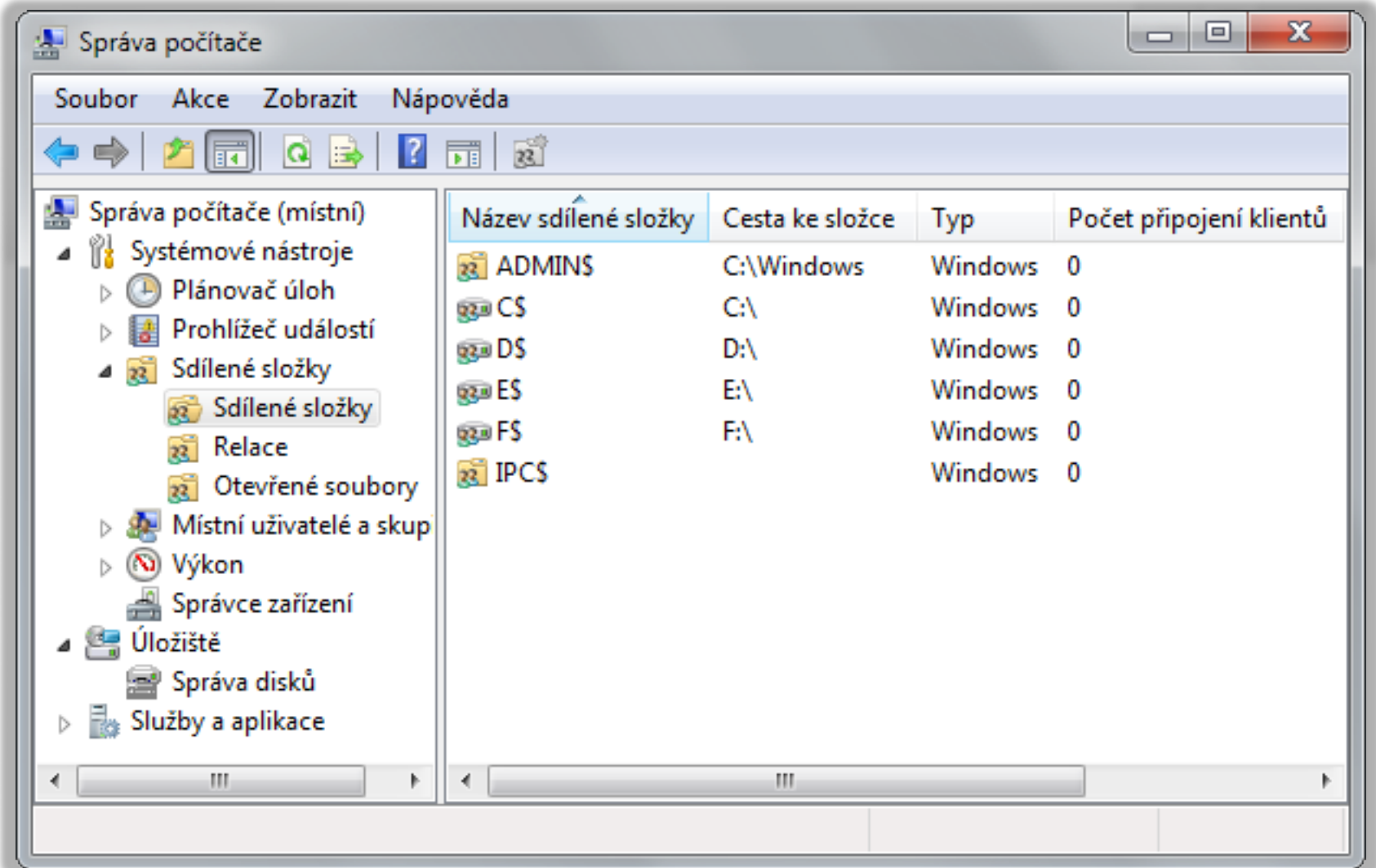
Skryté sdílené adresáře

- Název **ukončen** znakem \$ (např. C\$)
- Nejsou viditelné při **prohledávání sítě**
 - Jsou **přístupné** pomocí **UNC cesty**
- UNC (*Uniform Naming Convention*) cesta
 - Popis **umístění** sdíleného zdroje **na síti**
 - Obecný tvar **\\<server>\<sdílení>\<zdroj>**

Speciální sdílené adresáře

- Vytvářeny **automaticky** systémem **Windows**
 - Vždy **skryté**
 - Přístupné **pouze** uživatelům s **oprávněními správce**
- **ADMIN\$**
 - Sdílení **kořenového** adresáře **systému Windows**
- **IPC\$** (*Inter Process Communication*)
 - Sdílení souborů mezi počítači při **komunikaci procesů**
- **<jednotka>\$** pro **každý** připojený oddíl disku
 - Sdílení **kořenového** adresáře **oddílu disku**

Správa pomocí MMC konzole

Správa pomocí příkazové řádky

- **Vypsání seznamu** sdílených adresářů na počítači
 - **net share**
- **Vypsání informací** o sdíleném adresáři
 - **net share <název>**
- **Vytvoření** nového sdíleného adresáře
 - **net share <název>=<lokální-cesta> [/users:<počet> | /unlimited] [/grant:<uživatel>,{read | change | full}]**
 - **Název** musí být **unikátní**
 - **Počet nesmí** být **0**

Knihovny (Libraries)

- **Virtuální adresáře** zahrnující jiné adresáře
 - Tvořeny **odkazy** na (**lokální** nebo **síťové**) adresáře
 - Fyzicky **.library-ms** soubory
- **Přístup** a **správa** pomocí **průzkumníka Windows**
 - Definice obsažených adresářů (a **výchozího** adresáře pro ukládání dat) ve vlastnostech dané knihovny
- Možnost **optimalizace** pro **konkrétní typy** dat
- Možnost **sdílení** (normálně nebo v rámci **domácí skupiny**)

Sdílení tiskáren

- Nastavení ve **vlastnostech tiskárny**
- 3 základní typy oprávnění
 - **Tisk** (a správa **vlastních** dokumentů v tiskové frontě)
 - **Správa této tiskárny** (změna nastavení a oprávnění tiskárny, sdílení tiskárny, pozastavení tiskárny, ...)
 - **Správa dokumentů** (správa **veškerých** dokumentů v tiskové frontě)
- Možnost dodat **ovladače** pro starší systémy
 - Automatické **stažení** a **instalace** při přidání tiskárny

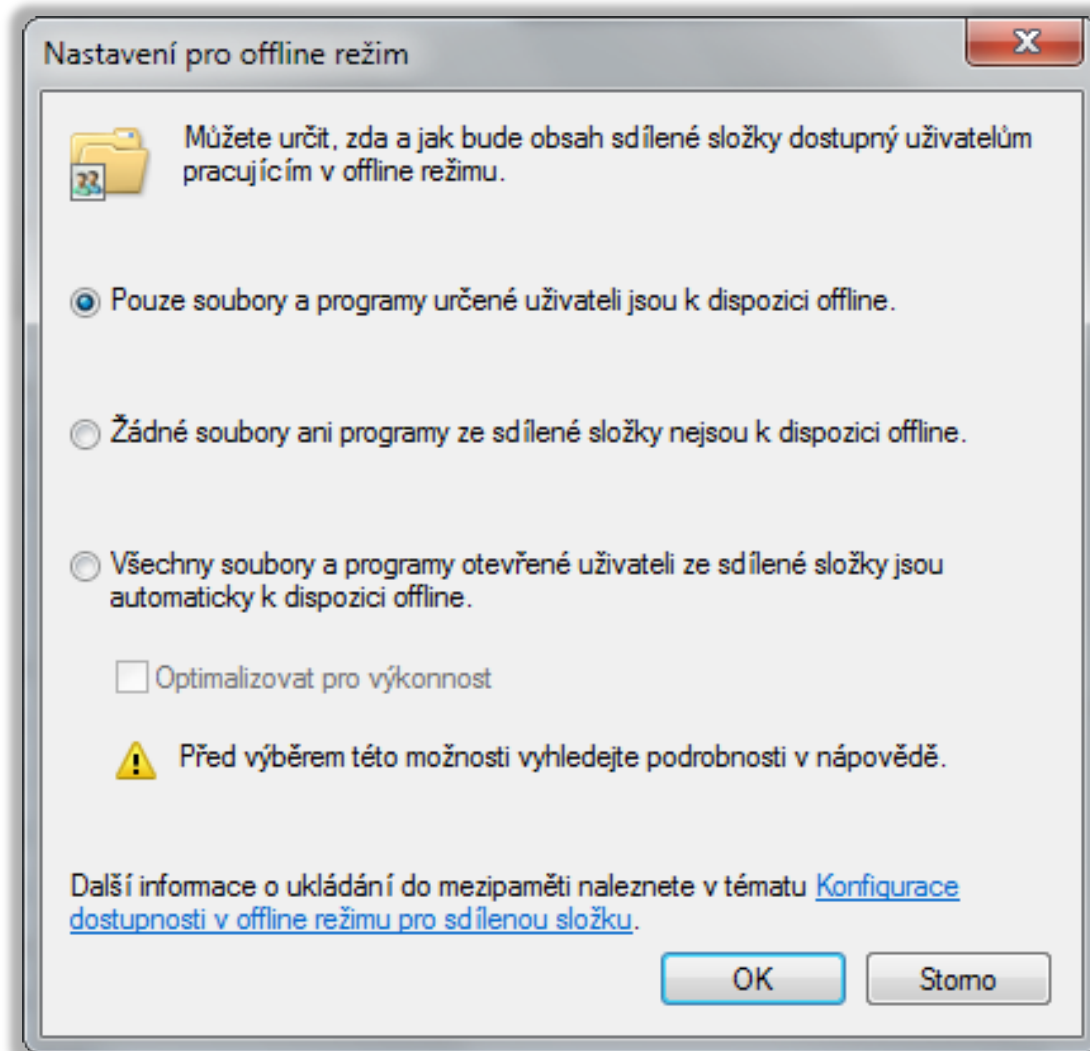
Soubory offline (Offline Files)

- Přístup k **vybraným** souborům na nějaké síti **bez** nutnosti **připojení** k této síti
 - **Kešování** souborů na **lokálním** počítači
 - **Synchronizace** souborů při opětovném **připojení** k síti
- K dispozici u edicí **Professional** a **vyšších**
- Možnost **šifrování** dat ve vyrovnávací paměti

Povolení a nastavení souborů offline

- Povolení souborů offline v **Centru synchronizace**
- Výběr souborů, jenž budou k dispozici offline
 - **Manuálně** uživatele pomocí **průzkumníka Windows**
 - **Musí** být podporovány (resp. **povoleny**) na úrovni **adresáře** v **rozšířených možnostech sdílení**
 - **Automaticky** povolením na úrovni **adresáře**
 - **Centrálně** pomocí **zásad skupiny**
- Vyloučení jednotlivých **typů** souborů
 - **Centrálně** pomocí **zásad skupiny**

Povolení na úrovni adresáře

Režimy souborů offline (1)

- Online režim
 - Čtení z **vyrovnávací paměti** (cache), zápis do **sdílení**
 - Synchronizace prováděna **automaticky**
- Automatický offline režim
 - Čtení a zápis do **vyrovnávací paměti** (cache)
 - Ověřování připojení do sítě co 2 minuty

Režimy souborů offline (2)

- Manuální offline režim
 - Čtení a zápis do **vyrovnávací paměti** (cache)
 - Ověřování **neprobíhá**
 - **Zapnutí** / **vypnutí** v **průzkumníkovi Windows**
- Režim pomalé linky (slow-link)
 - Čtení a zápis do **vyrovnávací paměti** (cache)
 - **Povolen** automaticky při **pomalém** připojení do sítě (**práh** lze nastavit ve **zásadách skupiny**)
 - Pouze **manuální** synchronizace

Synchronizace

- Probíhá **automaticky** nebo **manuálně**
- Řešení **konfliktů** při synchronizaci
 - Ponechání **lokální** verze (**přepsání** verze ve sdílení)
 - Ponechání verze **ve sdílení** (**přepsání** lokální verze)
 - Ponechání **obou** verzí (**přejmenování** lokální verze)

Zabezpečení zdrojů

- Oprávnění
 - Sdílení
 - Souborového systému NTFS
 - Tiskáren
- Šifrování
 - EFS (*Encrypted File System*)
 - BitLocker

NTFS oprávnění

- Zabezpečení na úrovni **přístupů** k datům
- Lze nastavovat **lokálním** i **doménovým** skupinám a uživatelům
- **Nelze** použít u souborových systémů FAT a FAT32
- Ověřovány i při přístupu ze **sítě**
- Uloženy v **ACL seznamech** (*Access Control Lists*)

Skupiny NTFS oprávnění

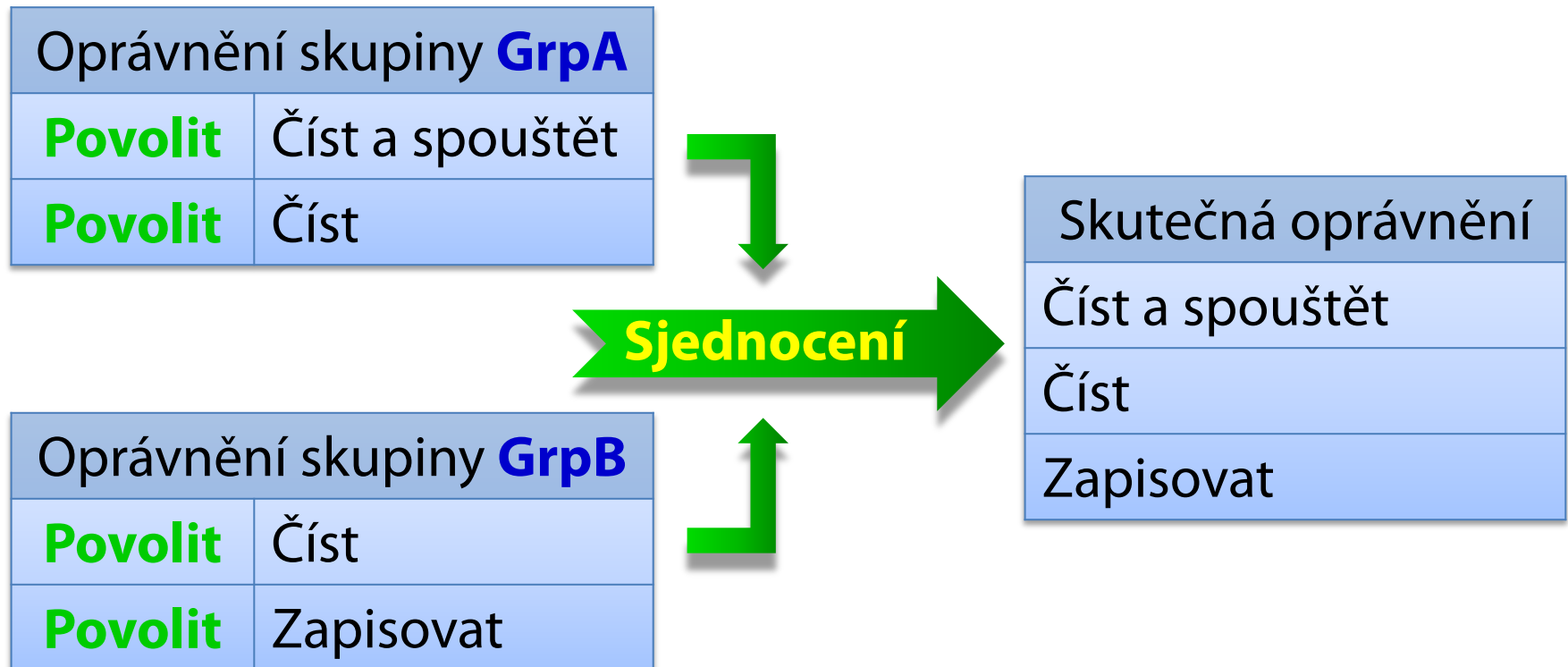
Oprávnění	Zdroj	Popis
Úplné řízení	Adresář	Zobrazení a přístup k obsahu, vytváření souborů a adresářů, změny oprávnění, odstraňování souborů a adresářů
	Soubor	Čtení, zápis, úpravy a odstraňování, změny oprávnění
Měnit	Adresář	Zobrazení a přístup k obsahu, vytváření souborů a adresářů
	Soubor	Čtení, zápis, úpravy a odstraňování
Číst a spouštět	Adresář	Přístup k obsahu (ne jeho zobrazení) a jeho spouštění
	Soubor	Přístup k souboru a jeho spouštění
Zobrazovat obsah složky	Adresář	Zobrazení obsahu
Číst	Adresář	Přístup k obsahu (ne jeho zobrazení)
	Soubor	Přístup k souboru
Zapisovat	Adresář	Vytváření souborů a adresářů (ne jejich odstraňování)
	Soubor	Zápis a úpravy (ne odstraňování)

Výpočet skutečných NTFS oprávnění

- Každé oprávnění lze **povolit** nebo **odepřít**
 - **Odepření** má vždy **vyšší** prioritu (**přepisuje** **povolení**)
- Obecný algoritmus
 - 1) Vytvoř **prázdnou** množinu oprávnění **S**
 - 2) **Přidej** do množiny **S** oprávnění, která jsou **povolená** pro daného uživatele nebo skupinu, jenž je členem
 - 3) **Odeber** z množiny **S** oprávnění, která jsou **odepřená** pro daného uživatele nebo skupinu, jenž je členem
 - 4) Vrať oprávnění **obsažená** v množině **S**

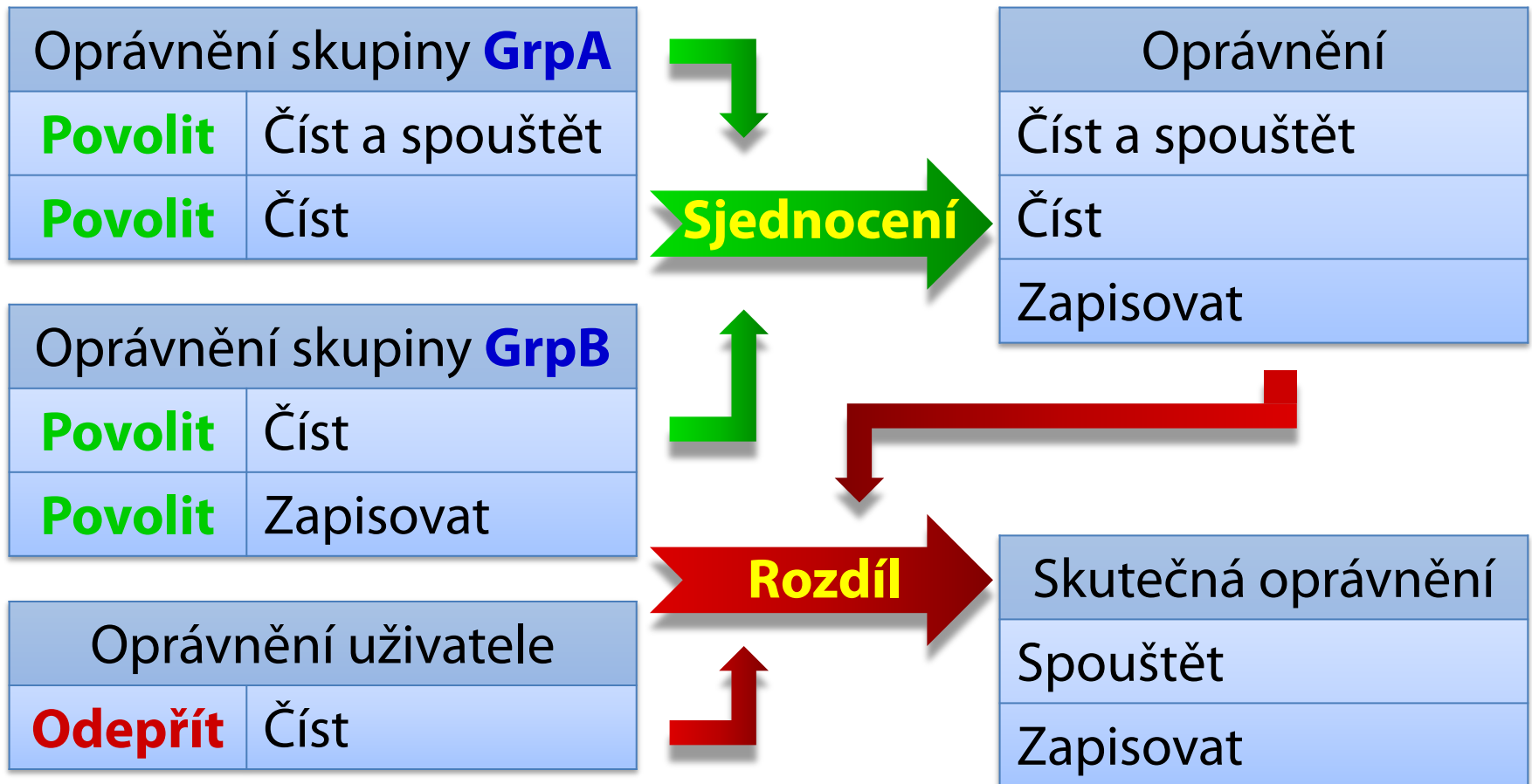
Příklad s povolením (allow) oprávnění

- Uživatel je členem skupin **GrpA** a **GrpB**

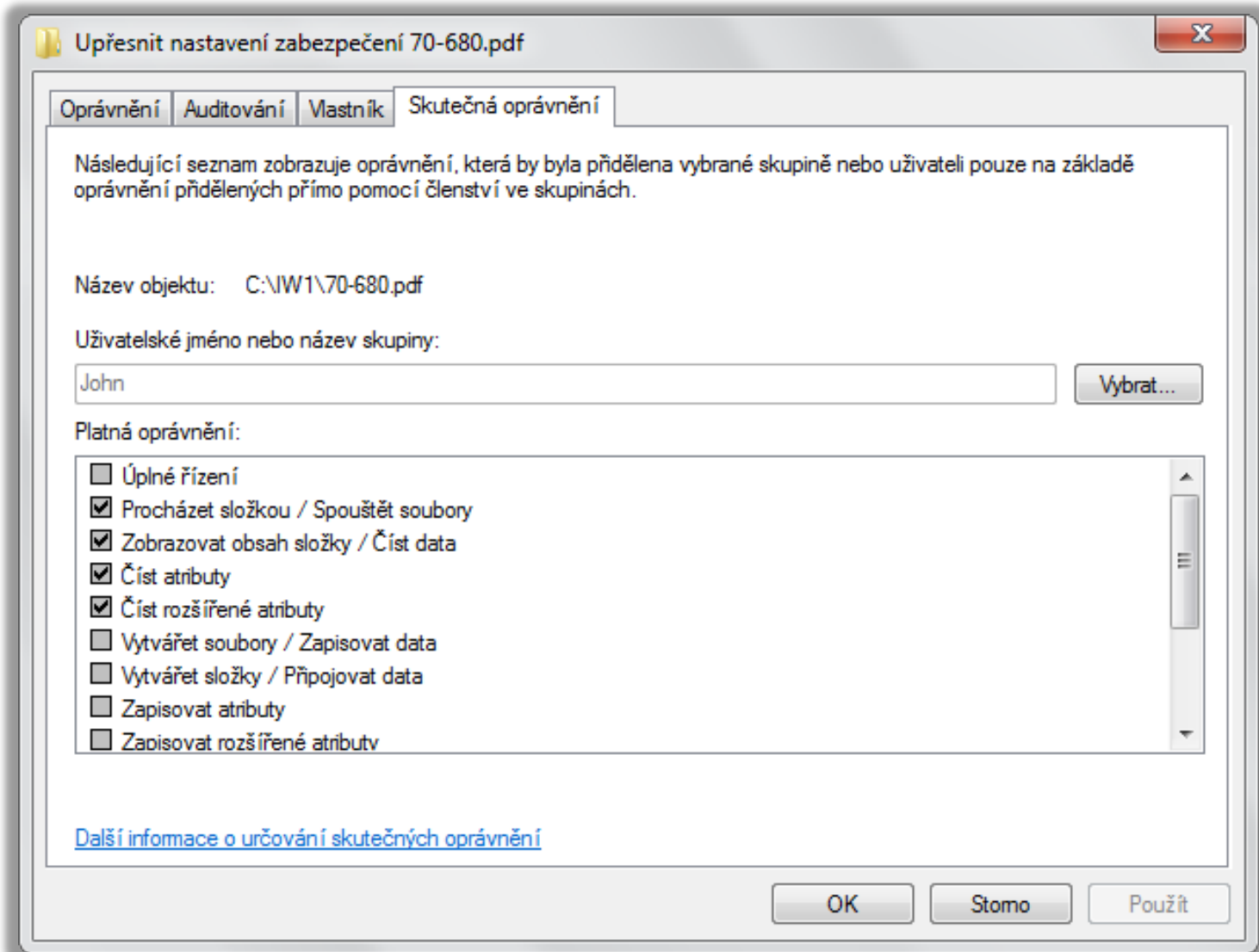

Příklad s odepřením (deny) oprávnění

- Uživatel je členem skupin **GrpA** a **GrpB**

Zjištění skutečných NTFS oprávnění

Dědičnost NTFS oprávnění

- **Nově vytvářené** soubory a adresáře dědí NTFS oprávnění **adresáře**, ve kterém byly vytvořeny
- Lze **zakázat** ve vlastnostech souboru/adresáře
 - **Zkopírování** zděděných NTFS oprávnění
 - **Odstranění** zděděných NTFS oprávnění
- Lze **vynutit** dědičnost na **podřízených** souborech a adresářích (*child objects*)
 - **Přepsání** NTFS oprávnění u podřízených objektů
 - Uživatel **musí** být schopen **měnit oprávnění**

Správa pomocí příkazové řádky

- **Výpis** NTFS oprávnění
 - `icacls <subor/adresář>`
- **Změna** NTFS oprávnění
 - **Povolení**
 - `icacls <subor/adresář> /grant <uživatel>:<oprávnění>`
 - **Odepření**
 - `icacls <subor/adresář> /deny <uživatel>:<oprávnění>`
 - Oprávnění mohou být jak **skupiny**, tak **konkrétní** NTFS oprávnění (odděleny čárkami a uvedeny v závorce)

Kopírování a přesun

- Standardní chování

	V rámci stejného oddílu	Mezi různými oddíly	Na oddíl FAT/FAT32
Přesun	Zachovává oprávnění	Dědí oprávnění od cílového adresáře	Nezachovává oprávnění
Kopírování	Dědí oprávnění od cílového adresáře	Dědí oprávnění od cílového adresáře	Nezachovává oprávnění

- Při použití nástroje **robocopy**

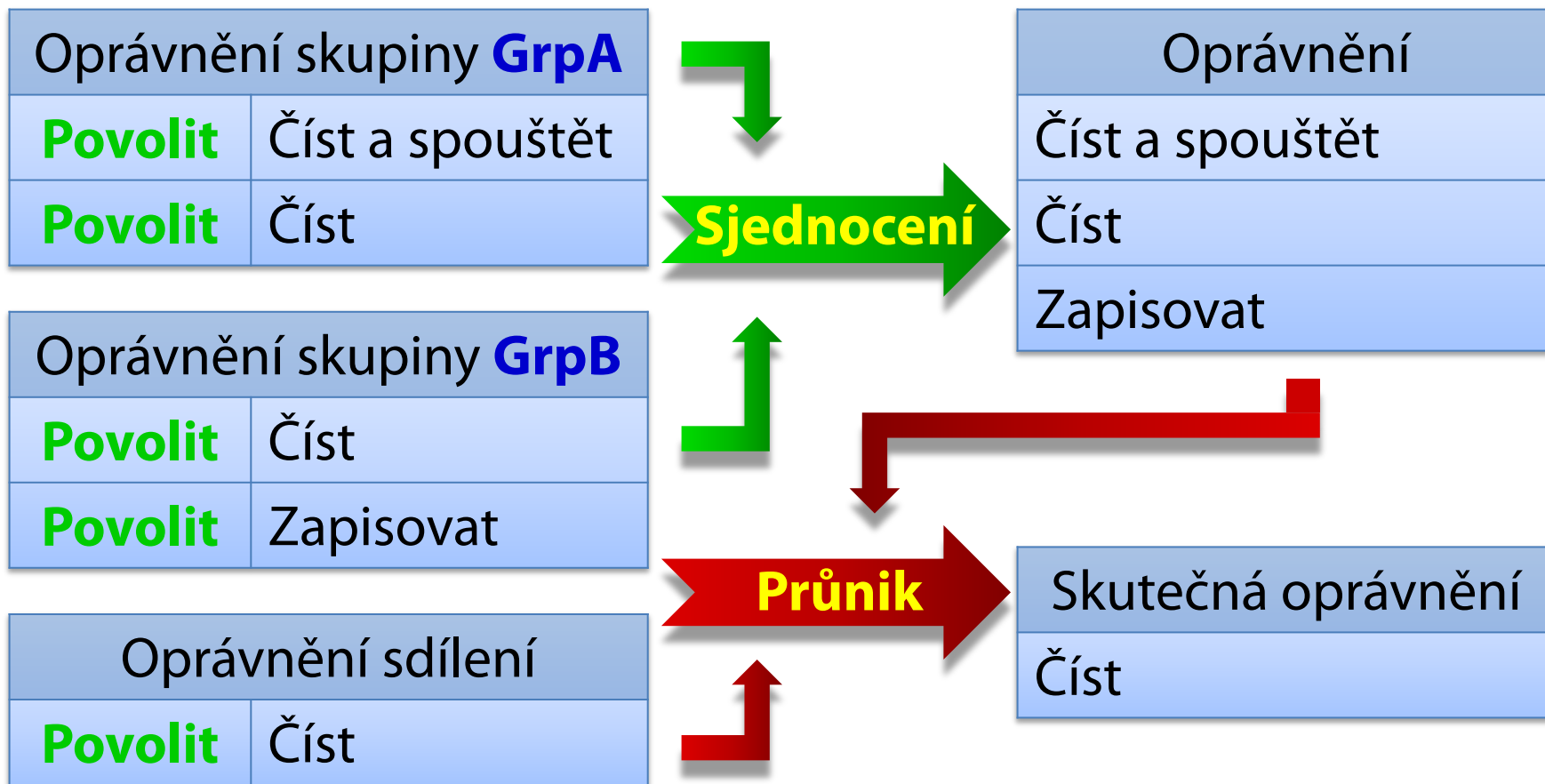
	V rámci stejného oddílu	Mezi různými oddíly	Na oddíl FAT/FAT32
Přesun	Zachovává oprávnění	Zachovává oprávnění	Nezachovává oprávnění
Kopírování	Zachovává oprávnění	Zachovává oprávnění	Nezachovává oprávnění

Vypočet oprávnění při přístupu ze sítě

- Ověřují se **oprávnění sdílení** i **NTFS oprávnění**
- Obecný algoritmus
 - 1) Vypočti množinu skutečných **oprávnění sdílení**
 - 2) Vypočti množinu skutečných **NTFS oprávnění**
 - 3) Vrať oprávnění obsažená v **obou** množinách

Příklad s oprávněními sdílení (share)

- Uživatel je členem skupin **GrpA** a **GrpB**

Auditování přístupu ke zdrojům

- Monitorování **přístupu** k souborům a adresářům
 - **Uložení** informací o přístupech v protokolu událostí (protokol **Zabezpečení**)
- **Povolení** v zásadách skupiny
 - Zásada **Auditovat přístup k objektům**
 - Od **Windows Vista** lze povolovat auditování jednotlivých typů objektů (musí se **explicitně** povolit)
 - Lze monitorovat **úspěšné** a/nebo **neúspěšné** pokusy
 - Pouze **umožňuje** monitorovat přístup k **souborům** a **adresářům**

Nastavení auditování

- **Nastavení** ve vlastnostech jednotlivých souborů a adresářů (**zapnutí** monitorování)
 - Výběr **oprávnění**, jejichž **aplikace** (čtení, zápis, apod.) má být monitorována a zaznamenána
 - Výběr **uživatelů** a **skupin**, kteří mají být monitorováni (pro monitorování **všech** uživatelů a skupin lze použít skupinu **Everyone**)

EFS (Encrypted File System)

- Pouze u edicí **Professional** a **vyšších**
- Šifrování jednotlivých **souborů**
 - Zabezpečení na úrovni **dat**
 - Šifrování na úrovni **uživatele**
 - **Nelze** šifrovat systémové soubory
- Služba **souborového systému NTFS**
 - **Nelze** použít u souborových systémů FAT ani FAT32
- **Transparentní** uživateli
 - Práce s **šifrovanými** soubory stejná jako s normálními

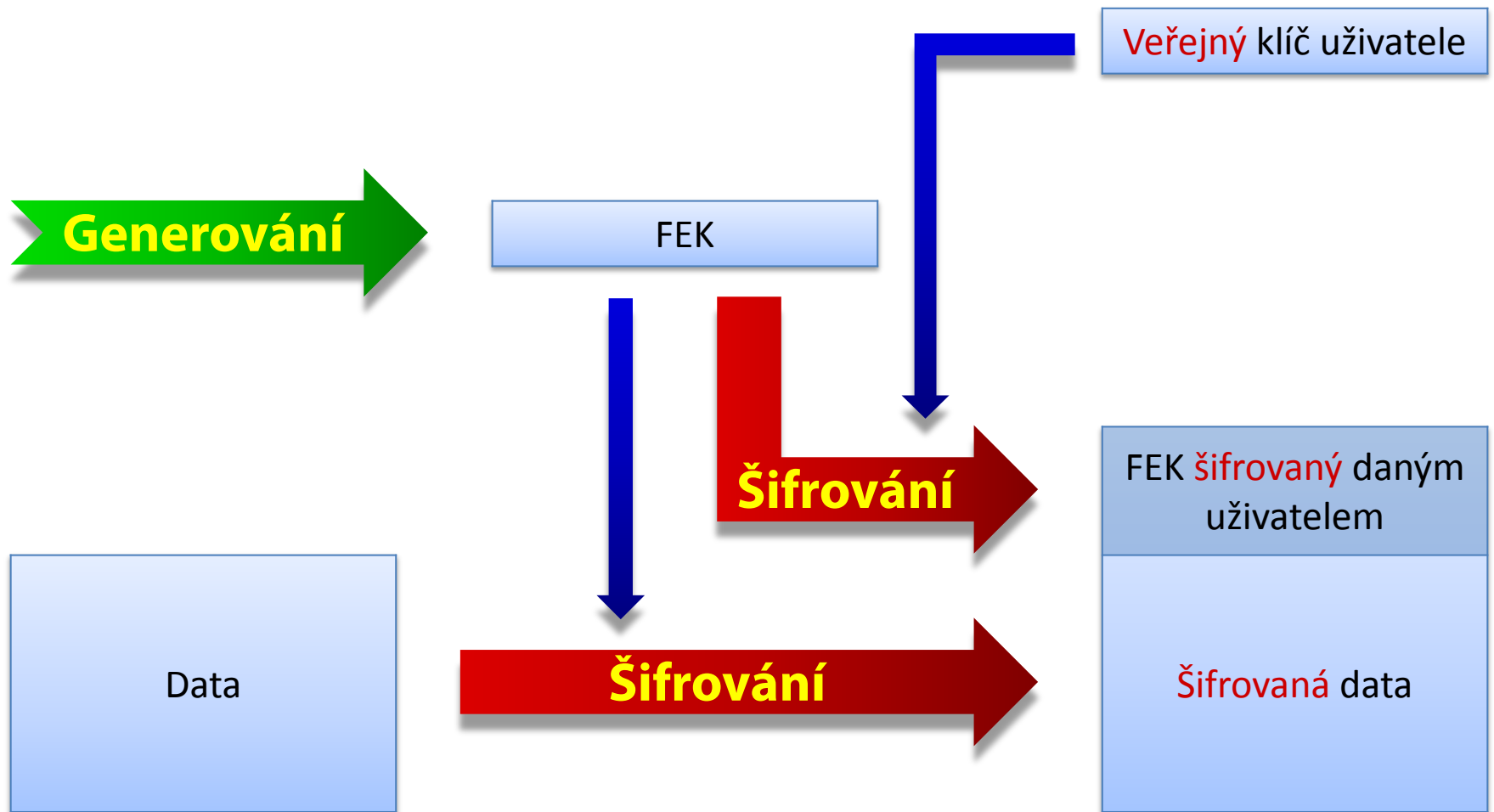
Šifrování

- Založeno na hybridní kryptografii
 - Data šifrována (a dešifrována) **sdíleným** klíčem (FEK, *File Encryption Key*) pomocí **symetrické** kryptografie
 - FEK klíč šifrován **veřejným** (a dešifrován **privátním**) klíčem **uživatele** pomocí **asymetrické** kryptografie
- Výhody hybridní kryptografie
 - **Rychlé** šifrování dat (**symetrická** kryptografie)
 - **Bezpečné** sdílení FEK klíče (**asymetrická** kryptografie)
 - **Jednoduchá** (a také **efektivní**) realizace přístupu **více** uživatelů k šifrovaným souborům

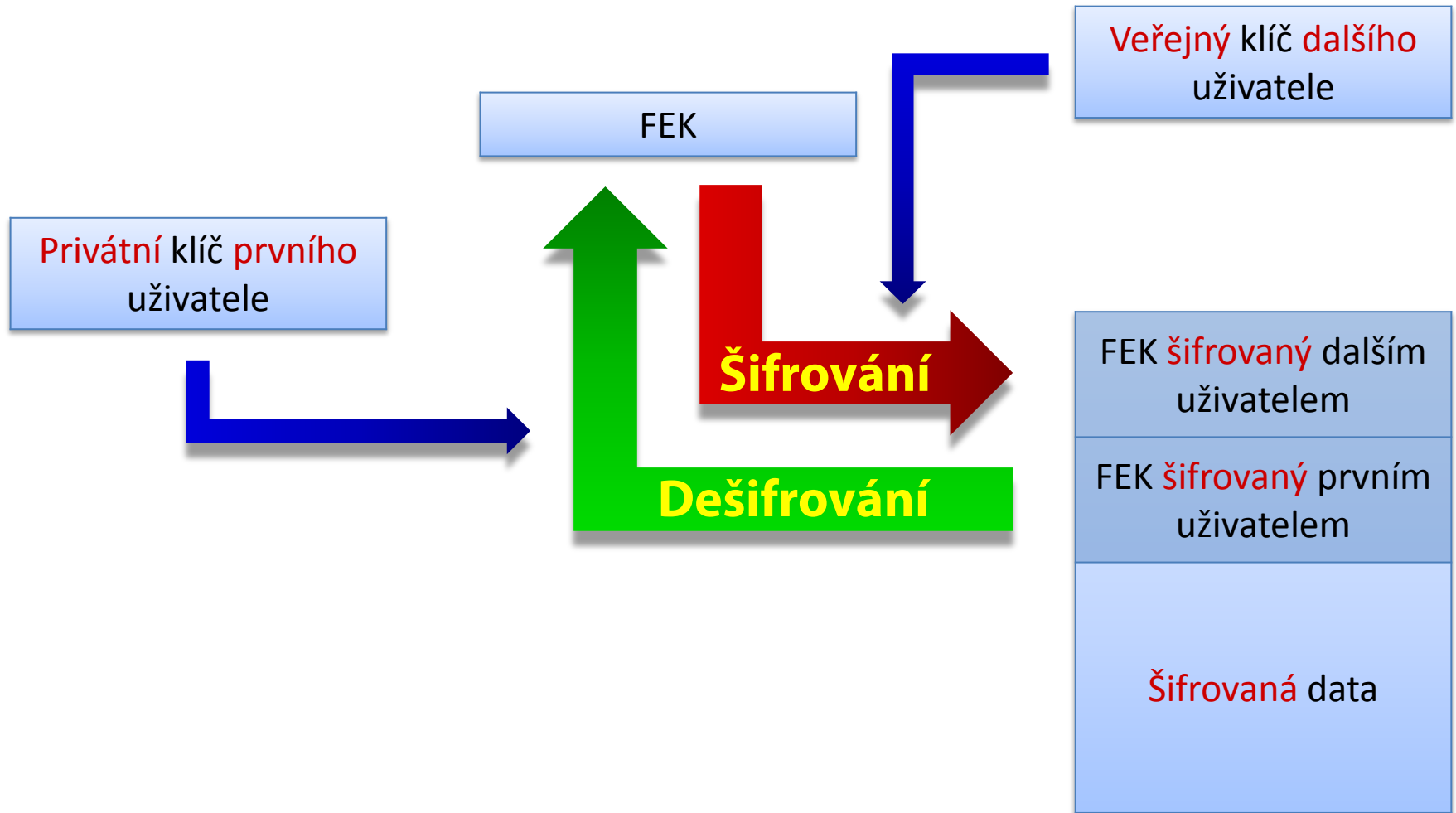
Klíče

- FEK klíč (*File Encryption Key*)
 - Unikátní pro každý šifrovaný soubor
 - Generován při šifrování souboru prvním uživatelem
- Veřejný klíč (*public key*)
 - Uložen ve formě certifikátu v úložišti certifikátů
 - K dispozici všem uživatelům
- Privátní klíč (*private key*)
 - Uložen ve formě certifikátu v úložišti certifikátů
 - K dispozici pouze danému uživateli

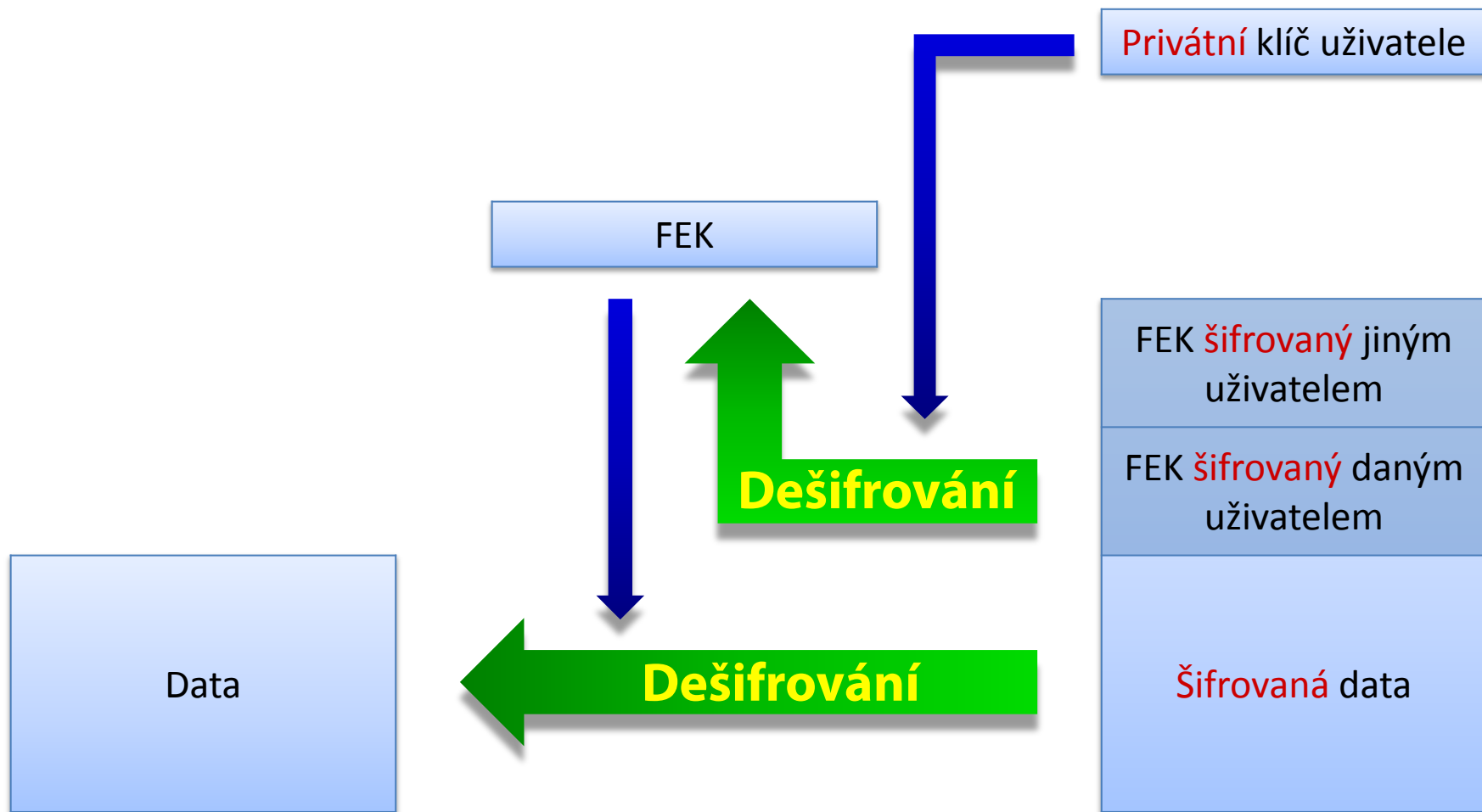
Šifrování souboru prvním uživatelem

Šifrování souboru dalším uživatelem

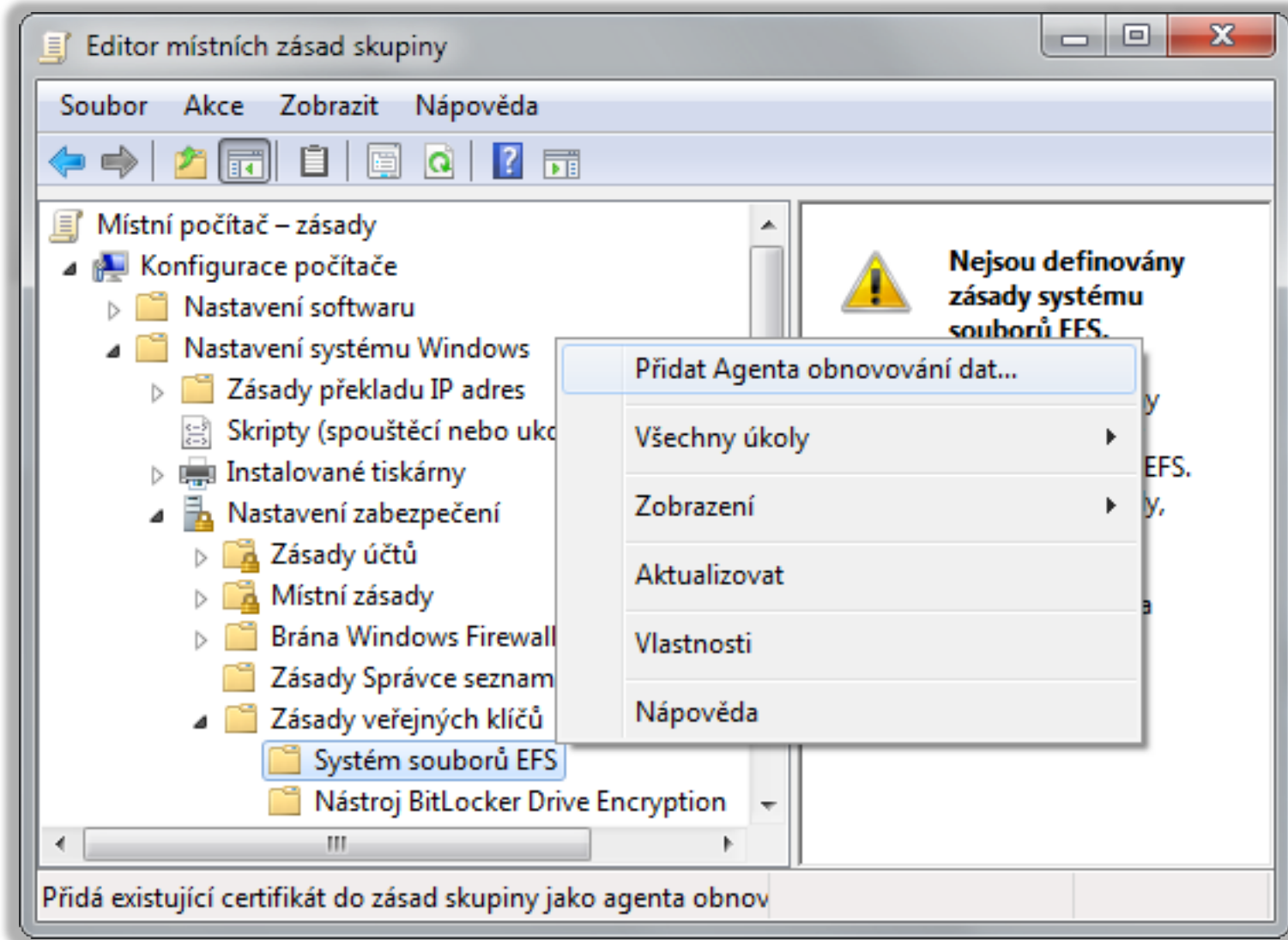
Dešifrování souboru uživatelem

Agent obnovení (RA, Recovery Agent)

- Umí **dešifrovat jakákoliv** data zašifrovaná pomocí EFS v době **po jeho vytvoření**
 - Při šifrování je FEK klíč (navíc) **automaticky** zašifrován pomocí **veřejného** klíče **agenta obnovení**
 - Zašifrování dříve vytvořených FEK klíčů pomocí **cipher /u**
- **Vytvoření** agenta obnovení
 - 1) Vygenerování **veřejného** a **privátního** klíče **agenta obnovení** (certifikátu) pomocí **cipher /r:<název>**
 - 2) Vytvoření **agenta obnovení** (RA) v zásadách skupiny **importováním** certifikátu obsahujícího **veřejný** klíč

Vytvoření agenta obnovení

BitLocker

- Pouze u edicí **Enterprise** a **Ultimate**
- Šifrování celých **oddílů disků**
 - Zabezpečení na úrovni **dat**
 - Šifrování na úrovni **počítače**
 - **Lze** šifrovat i systémový oddíl (systémové soubory)
- Chrání **integritu** operačního systému
 - Nemožnost **externí** modifikace systémových souborů
- Pro **šifrování** a **dešifrování** se používá **sdílený** klíč (FVEK, *Full Volume Encryption Key*)

Základní pojmy

- TPM (*Trusted Platform Module*)
 - Speciální **čip** (většinou na základní desce) pro uložení celého (nebo části) **FVEK klíče**
- PIN (*Personal Identification Number*)
 - **Heslo** ověřované při **startu** počítače
 - Uloženo v **TPM čipu** nebo na **klíči pro start**
- Klíč pro start (*Startup key*)
 - **Zařízení USB** obsahující soubor celý (nebo část) **FVEK klíče** (tzv. *keying material*)

Jen TPM

- Klíč pro dešifrování dat je uložen na **TPM čipu**
 - **Nejméně** bezpečný režim (**celý** FVEK v TPM čipu)
- Plně **transparentní** uživateli
 - Dešifrování obsahu probíhá **automaticky**
- **Chrání** proti
 - Zpřístupnění dat při odcizení pevného disku
 - Změně nebo úpravám bootovacího prostředí
- **Nechrání** proti
 - Zpřístupnění dat při odcizení počítače

TPM + PIN a/nebo klíč pro start

- Při použití TPM pouze s PINem
 - Uložení **celého** FVEK klíče i PINu v TPM čipu
- Při použití TPM s **klíčem pro start** a/nebo PINem
 - Uložení **½** FVEK klíče v TPM čipu a **½** na klíči pro start
 - Při použití PINu je PIN uložen na klíči pro start
- **Chrání** proti
 - Zpřístupnění dat při odcizení pevného disku
 - Zpřístupnění dat při odcizení počítače
 - Změně nebo úpravám bootovacího prostředí

BitLocker bez TPM

- **Celý** FVEK klíč je uložen na **klíči pro start**
 - Klíč **není** nijak chráněn (**žádné** šifrování apod.)
- **Chrání** proti
 - Zpřístupnění dat při odcizení pevného disku
 - Zpřístupnění dat při odcizení počítače
- **Nechrání** proti
 - Změně nebo úpravám bootovacího prostředí

Dešifrování oddílu (při použití TPM)

- 1) Aktualizace PCR registrů TPM čipu
- 2) Dešifrování (celého nebo ½) FVEK klíče pomocí klíče daného obsahem PCR registrů TPM čipu
 - Při jakékoliv změně bootovacího prostředí (procesu bootování) nebude možné FVEK klíč dešifrovat
- 3) Doplnění 2. ½ FVEK klíče z klíče pro start
- 4) Ověření PINu
- 5) Dešifrování obsahu oddílu disku pomocí FVEK klíče

Agent obnovení (Recovery Agent)

- Umí **dešifrovat** oddíly disku zašifrované pomocí technologie **BitLocker**
- Založen na **certifikátech**
 - Importování certifikátu s **veřejným** klíčem, jenž bude použit pro **zašifrování** FVEK klíče, v **zásadách skupiny**
 - Zašifrovaný VFEK klíč je uložen na **šifrovaném** oddíle
- **Obnovení** dat
 - **manage-bde.exe -unlock <oddíl> -Certificate -ct <otisk> [-PIN]**

BitLocker To Go

- BitLocker **umožňující** šifrování oddílů **USB disků**
- Lze **konfigurovat** v edicích **Enterprise** a **Ultimate**
 - **Číst** a **zapisovat** lze ve všech edicích **Windows 7**
 - U předchozích verzí systému Windows lze **pouze číst** (vyžaduje **BitLocker To Go Reader**)
- Data chráněná **heslem** nebo **čipovou kartou**
 - **Nepotřebuje** TPM čip
- Možnost **zakázat zápis** na USB disky **nechráněné** technologií BitLocker